

THAM LUẬN:

Chủ đề: PHÁT TRIỂN DU LỊCH GẮN VỚI NÔNG NGHIỆP NÔNG THÔN, CÁC MÔ HÌNH SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP CHO KHÁCH TRẢI NGHIỆM, CÁC SẢN PHẨM NÔNG NGHIỆP ĐẶC TRƯNG ĐỂ KHÁCH DU KHÁCH THĂM QUAN VÀ LÀM QUÀ TẶNG, QUÀ LƯU NIỆM TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN KRÔNG NÔ

Lê Văn Hà¹

Tóm tắt:

Phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn là chiến lược, chính sách phát triển hiệu quả nhằm thúc đẩy phát triển nông nghiệp, nông thôn đã được nhiều quốc gia thực hiện thành công. Ở nước ta, phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn đã và đang được nhiều địa phương lựa chọn như đột phá trong chính sách phát triển nông nghiệp, nông thôn. Krông Nô là huyện nằm ở vùng lõi của công viên địa chất toàn cầu UNESCO Đắk Nông với di sản địa chất, di sản văn hoá địa phương độc đáo, là những tài nguyên có giá trị trong thu hút khách du lịch. Bên cạnh đó, Krông Nô là huyện có nền nông nghiệp phát triển với nhiều sản phẩm nông nghiệp hàng hoá nổi tiếng như gạo ST24, ST25, cà phê, cam, nhãn trên cánh đồng aluvi, dung nham cổ.... Đây cũng là cơ sở cho phát triển loại hình du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn nhằm đa dạng hoá sản phẩm du lịch phục vụ du khách, thúc đẩy phát triển nông nghiệp, nông thôn. Bài viết này tập trung vào làm rõ một số vấn đề lý luận về phát triển du lịch gắn với nông nghiệp nông thôn; phân tích, đánh giá tiềm năng du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn và đề xuất mô hình, định hướng sản phẩm du lịch nông nghiệp, nông thôn trên địa bàn huyện Krông Nô.

1. Đặt vấn đề

Phát triển du lịch có thể đem đến những lợi ích kinh tế, xã hội, văn hoá trực tiếp cho cộng đồng, địa phương đã được khẳng định trên cả phương diện lý luận và thực tiễn. Hiện nay, có rất nhiều loại hình du lịch đã được phát triển, nhưng một trong những loại hình du lịch đang phát triển nhanh, trở thành xu hướng của thời đại, được khách du lịch quan tâm nhiều nhất là du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn - hai loại hình du lịch liên kết chặt chẽ với nông nghiệp, nông thôn (OECD, 1994; Zhang, 2011). Các hoạt động, sản phẩm, dịch vụ của loại hình du lịch này gắn liền với khai thác và bảo tồn văn hoá, di sản ở nông thôn và hoạt động sản xuất nông nghiệp để cung cấp cho khách du lịch những trải nghiệm thực tế, thưởng thức các giá trị văn

---

¹ ThS. Viện Địa lý nhân văn.

hoá, lối sống và ẩm thực địa phương, kết nối với thiên nhiên, văn hoá và con người vùng nông thôn.

Trên thế giới, du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn hay du lịch nông thôn, du lịch nông nghiệp, du lịch nông trại (Farm) đã xuất hiện từ lâu ở các nước Châu Âu và Bắc Mỹ (khoảng giữa thế kỷ 19), tiếp tục duy trì và phát triển mạnh trong thời gian gần đây. Các hoạt động, sản phẩm du lịch nông nghiệp, nông thôn đa dạng, thường được tổ chức theo các kỳ nghỉ ngắn ngày, tour thăm quan, khám phá, trải nghiệm, lưu trú (farm-stay) tại các trang trại, nông trại trồng trọt hoặc chăn nuôi có quy mô lớn ở vùng nông thôn. Ở khu vực châu Á, du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn mới du nhập vào khoảng giữa thế kỷ 20, đặc biệt phát triển nhanh trong 2 thập gần đây [2²].

Ở Việt Nam, phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn được nhiều địa phương quan tâm. Nhiều điểm đến du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn được hình thành trong cả nước trên cơ sở khai thác giá trị, bản văn hoá đặc sắc, đa dạng sinh thái và sản phẩm nông nghiệp. Một số mô hình du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn bước đầu mang lại hiệu quả như mô hình du lịch trải nghiệm làng rau Trà Quế Hội An (Quảng Nam), mô hình du lịch miệt vườn ở vùng đồng bằng sông Cửu Long, mô hình du lịch vườn nho (Ninh Thuận), du lịch đồi chè ở Thái Nguyên và Phú Thọ, du lịch trải nghiệm nông nghiệp ở các vùng ven thành phố Hà Nội, du lịch làng nghề Vạn Phúc (Hà Đông, Hà Nội), du lịch làng nghề gốm Bát Tràng, du lịch làng nghề gốm Bầu Trúc (Ninh Thuận), mô hình du lịch cộng đồng (làng văn hó du lịch ở Điện Biên, Hà Giang)...

Báo cáo thị trường du lịch của Fortune Business Insights³, du lịch nông thôn, du lịch nông nghiệp đang trở thành xu thế thời đại trong ngành công nghiệp du lịch, đặc biệt sau đại dịch COVID-19. Cũng theo dự báo của tổ chức này, quy mô thị trường du lịch nông nghiệp toàn cầu năm 2023 trị giá 69,24 tỷ USD và dự kiến đạt 197,37 tỷ USD vào năm 2032. Cùng quan điểm với Fortune Business Insights, Coherent Market Insights⁴ dự báo, quy mô thị trường du lịch nông thôn vào năm 2024 trị giá 109,99 tỷ USD và dự kiến 2032 đạt 177,78 tỷ USD. Động lực chủ yếu thúc đẩy phát triển du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn trên thế giới là hỗ trợ từ các chính phủ cho du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn thông qua các chính sách

---

² Zhang XueMing (2011). Research on the Development Strategies of Rural Tourism in Suzhou Based on SWOT Analysis. International Conference on Future Energy, Environment, and Materials.

³ <https://www.fortunebusinessinsights.com/agritourism-market-103297>.

⁴ <https://www.coherentmarketinsights.com/industry-reports/global-rural-tourism-market>.

tài chính, phát triển cơ sở hạ tầng, đào tạo và nâng cao năng lực, xây dựng liên kết, cộng tác giữa với các bên liên quan (doanh nghiệp, người nông dân, tổ chức nghiên cứu), các đối tác công tư (doanh nghiệp – nhà nước), chiến dịch xúc tiến, quảng bá du lịch.

Krông Nô là địa phương nhiều có tiềm năng phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn với sản phẩm du lịch đa dạng. Với lợi thế nằm trong vùng lõi của công viên địa chất với nhiều di sản địa chất (hang động, miệng núi lửa), hệ sinh thái rừng, thác nước, sông, hồ núi lửa. độc đáo... và đặc biệt nhất là bản sắc văn hoá địa phương đa dạng, độc đáo mang đậm chất núi rừng Tây Nguyên. Diện tích đất nông nghiệp của huyện chiếm hơn 64% tổng diện tích đất tự nhiên với nhiều vùng canh tác sản phẩm nông nghiệp đặc sản chất lượng như gạo ST 24, ST25 (Buôn Choah), Cam sành hữu cơ, Quýt ngọt hữu cơ, Bơ núi lửa, Bưởi, Cà phê... Phát triển du lịch gắn nông nghiệp, nông thôn đã được chính quyền địa phương và người dân quan tâm, bước đầu hình thành một số mô hình du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn như mô hình du lịch nông nghiệp dưới chân núi lửa, du lịch cộng đồng (bon Yôk Ju, bon Ja Rách). Tuy nhiên, việc phát triển du lịch ở Krông Nô còn bộc lộ nhiều hạn chế, chưa khai thác được các tiềm năng, thế mạnh gắn với thương hiệu công viên địa chất toàn cầu UNESCO Đắk Nông, đặc biệt là phát triển loại hình, sản phẩm du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn.

Trong khuôn khổ hội thảo, bài viết này tập trung vào làm rõ một số vấn đề lý luận về phát triển du lịch gắn với nông nghiệp nông thôn; phân tích, đánh giá tiềm năng du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn, trên cơ sở đó bước đầu đề xuất mô hình, định hướng cơ chế, chính sách và sản phẩm du lịch nông nghiệp, nông thôn đặc thù trên địa bàn huyện Krông Nô.

2. Phương pháp

Để giải quyết mục tiêu đề ra, bài viết sử dụng phương pháp phân tích, tổng hợp các tài liệu, số liệu thứ cấp liên quan đến chủ đề nghiên cứu để làm rõ những vấn đề cơ sở lý luận phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn, làm rõ khái niệm du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn, sự khác nhau giữa hai loại hình du lịch này.

Phương pháp phân tích SWOT: Phương pháp này được sử dụng để phân tích tiềm năng, lợi thế, cơ hội, thách thức, rào cản trong phát triển du lịch gắn với nông

ng nghiệp nông thôn ở Krông Nô, làm cơ sở đề xuất chính sách, mô hình, sản phẩm du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn.

3. Cơ sở lý luận phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn

3.1. Khái niệm du lịch nông nghiệp, nông thôn

Phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn trong khuôn bài viết này được hiểu là phát triển loại hình, sản phẩm du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn. Theo cách hiểu này hai loại hình du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn là du lịch nông nghiệp và du lịch nông thôn. Hai hình thức du lịch này có sự giống nhau và khác nhau, đôi khi được sử dụng đồng nhất trong một số trường hợp và trong nhiều trường hợp, du lịch nông nghiệp được xem là một loại hình du lịch trong du lịch nông thôn.

Tuy cả hai loại hình du lịch đều dựa vào nông thôn nhưng chúng khác nhau về mục tiêu và sản phẩm. Du lịch nông thôn tập trung vào lối sống nông thôn được cung cấp bởi những nông dân và người dân nông thôn để thu hút khách du lịch tới khu vực sinh sống của họ nhằm cung cấp cho khách du lịch trải nghiệm thực tế đời sống nông thôn. Để làm rõ nội hàm khái niệm, bài viết tập trung làm rõ khái niệm du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn.

- Khái niệm du lịch nông nghiệp

Du lịch nông nghiệp là loại hình du lịch đã xuất hiện từ lâu trên thế giới nhưng chưa có sự thống nhất trong việc định nghĩa thuật ngữ này. Trong tiếng Anh, thuật ngữ du lịch nông nghiệp thường sử dụng 4 thuật ngữ “Agritourism” hoặc “Agrotourism” hoặc “Farm Tourism”, hoặc “Agricultural Tourism” nhưng thuật ngữ “Agritourism” được sử dụng phổ biến nhất trong các tài liệu học thuật và chính sách.

Theo Ủy ban châu Âu (EC, 1986), “du lịch nông nghiệp bao gồm không chỉ du lịch trang trại “Farm tourism” hoặc du lịch nông nghiệp “Agritourism” - hoạt động lưu trú được cung cấp bởi những người nông dân, mà còn toàn bộ các hoạt động du lịch ở vùng nông thôn”.

Tổ chức du lịch thế giới (UN Tourism, 2005),⁵ “du lịch nông nghiệp là một loại hình du lịch mà trải nghiệm của khách du lịch liên quan tới một phạm vi rộng của các sản phẩm gắn kết với các hoạt động dựa vào tự nhiên, nông nghiệp, lối sống/văn hoá nông thôn, tham quan và câu cá”.

---

⁵ UN Tourism (2023). International Tourism Highlights, 2023 Edition.

Tác giả Christine Tew (2010), du lịch nông nghiệp là các hoạt động tham quan trang trại hoặc các quá trình sản xuất, kinh doanh nông nghiệp với mục đích nhận thức, sở thích, giáo dục hoặc nghỉ dưỡng, bao hàm trong đó cả tài nguyên nông nghiệp, tài nguyên tự nhiên và tài nguyên nhân văn⁶. Mô hình này còn được xem là đồng nghĩa với du lịch nông trại và là một phần trong nội hàm của khái niệm du lịch nông thôn⁷. Khái niệm du lịch nông thôn bao hàm luôn cả du lịch nông nghiệp. Theo quan điểm của Benard (2012), du lịch nông nghiệp là bộ phận, nguồn gốc xuất hiện của du lịch nông thôn hay du lịch nông nghiệp là một phân khúc của du lịch nông thôn⁸.

Đào Ngọc Cảnh (2018)⁹, “du lịch nông nghiệp là loại hình du lịch dựa trên toàn bộ hệ sinh thái nông nghiệp. Trong đó, tài nguyên du lịch bao gồm tất cả những gì phục vụ cho hoạt động sản xuất nông nghiệp mà con người có thể khai thác để tạo thành sản phẩm du lịch: từ tư liệu sản xuất, quy trình sản xuất, phương thức tập quán, kỹ thuật canh tác, nông phẩm; những yếu tố môi trường tự nhiên có liên quan trong SXNN như thời tiết, khí hậu, đất đai, địa hình, thực động vật cho đến yếu tố con người và đời sống của các cư dân nông thôn cùng với những giá trị văn hóa bản địa gắn với SXNN

Từ các định nghĩa nêu trên có thể thấy, các định nghĩa nêu trên thống nhất ở một số vấn đề, du lịch nông nghiệp tập trung vào hoạt động thăm quan, trải nghiệm tại các trang trại/nông trại, gia trại; cung cấp cơ hội thực hành để khách du lịch học hỏi, tìm kiếm các tri thức về nông nghiệp, sản xuất nông nghiệp ở địa phương thông qua các trải nghiệm như làm đất, trồng, chăm sóc, thu hoạch, cho động vật ăn, thưởng thức ẩm thực sạch; du lịch nông nghiệp thường diễn ra ở vùng nông thôn. Tuy nhiên, khác nhau ở một số vấn đề về tài nguyên du lịch, sản phẩm du lịch (như Đào Ngọc Cảnh, 2018).

Như vậy, có thể hiểu du lịch gắn với nông nghiệp là kết hợp sản xuất nông nghiệp, chế biến nông nghiệp với hoạt động du lịch để thu hút khách du lịch tới trang

---

⁶ Christine Tew (2010), Importance of agritourism for agripreneur goal accomplishment, <https://mospace.umsystem.edu/xmlui/bitstream/handle/10355/8110/research.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

⁷ Przezborska L (2005), Classification of agri – tourism/rural tourism SMEs in Poland (on the Example of the Wielkopolska Region), 2005

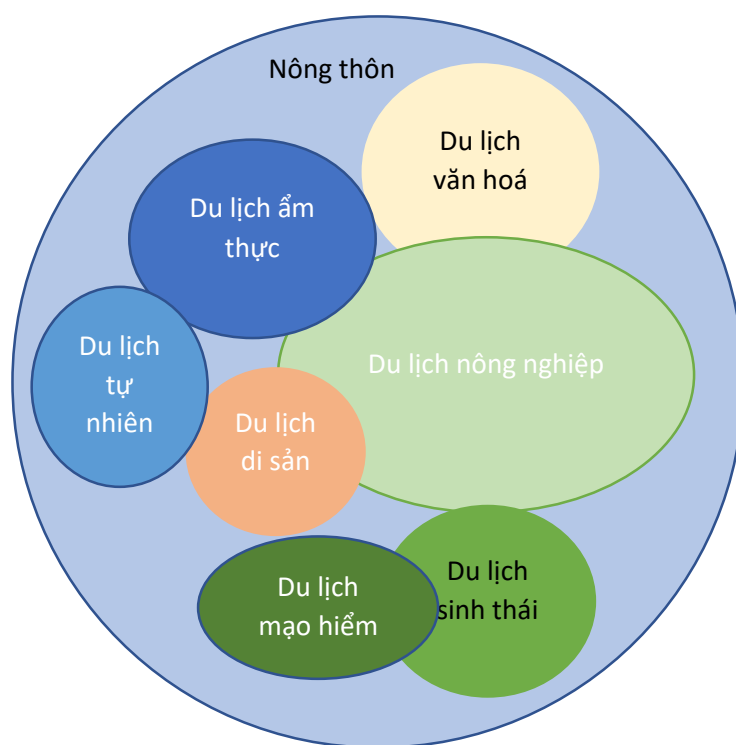
⁸ Lan N T P, Tiến T A, Châu H N M, DLNN – Từ kinh nghiệm ở một số quốc gia và vùng lãnh thổ trên thế giới đến sự phát triển tại huyện Yeongdong, tỉnh Chungcheong-buk, Hàn Quốc. Sci.Tech.Dev.J – Soc.Sci.Hum; 4(2):365-375

⁹ Đào Ngọc Cảnh (2018), *Phát triển bền vững DLNN đồng bằng sông Cửu Long*, Kỷ yếu hội nghị khoa học địa lý toàn quốc lần thứ 9, quyển 2, tr. 631-637

trại, gia trại, hợp tác xã, hộ gia đình hoặc doanh nghiệp nông nghiệp vì mục đích trải nghiệm, giải trí/tiêu khiển, học tập và tạo thêm doanh thu.

- Khái niệm du lịch nông thôn

Theo Tổ chức du lịch thế giới (UNWTO, 2020), du lịch nông thôn là kiểu hoạt động du lịch mà trải nghiệm của khách du lịch liên quan tới một phạm vi rộng các sản phẩm gắn kết với các hoạt động dựa vào tự nhiên, nông nghiệp, lối sống nông thôn/văn hoá, câu cá, tham quan. Các hoạt động du lịch nông thôn diễn ra ở các vùng nông thôn với các đặc trưng/đặc điểm sau: mật độ dân cư thấp, cảnh quan và sử dụng đất bị chi phối bởi nông nghiệp và lâm nghiệp, lối sống và cấu trúc xã hội truyền thống.

Hình 1. Mô hình khái niệm về du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn.

Du lịch nông thôn được xem như một chiến lược, phương tiện đạt được sự phát triển kinh tế và xã hội và tạo ra lợi ích cho người dân nông thôn nguồn thu nhập và việc làm phụ và có tiềm năng đóng góp vào sự phục hồi các ngành nghề thủ công đã mất (OECD, 1994).

Sahoo và cộng sự (2022), du lịch nông thôn nhấn mạnh không chỉ du lịch nông nghiệp/du lịch farm, mà còn bất kỳ hoạt động du lịch ở nông thôn (du lịch nông

ngành có thể xem là một bộ phận của du lịch nông thôn). Theo các tác giả du lịch nông thôn được hiểu như một cách thức/con đường thưởng thức/hưởng thụ/trải nghiệm lối sống nông thôn bên trong cộng đồng, cũng như thưởng thức các cảnh quan nông thôn và đóng góp vào chất lượng môi trường và sự thịnh vượng của nông thôn¹⁰.

Từ mô hình khái niệm hình 1 và các khái niệm nêu trên có thể thấy, tài nguyên du lịch nông thôn bao gồm các tài nguyên thiên nhiên ở vùng nông thôn, môi trường và địa hình làng quê (đất nông nghiệp, đất lâm nghiệp, hồ, núi, tính đa dạng nông nghiệp, sản xuất nông nghiệp, thu hoạch quả, canh tác, các địa điểm rừng, nuôi dưỡng vật nuôi và các hoạt động ngư nghiệp) và văn hoá nông thôn (nhà ở, kiến trúc lịch sử, di tích văn hoá, đền thờ, đình, chùa, các thực hành và phong tục tập quán của người dân địa phương). Theo các định nghĩa trên, du lịch nông nghiệp là một phân khúc của du lịch nông thôn.

- Sự tương đồng và khác biệt giữa du lịch nông nghiệp và du lịch nông thôn

Sự khác nhau giữa du lịch nông thôn và du lịch nông nghiệp: Du lịch nông thôn là thuật ngữ rộng hơn du lịch nông nghiệp, nó nhấn mạnh tính đa dạng của các hoạt động du lịch (du lịch tự nhiên, du lịch sinh thái) cũng như các hoạt động và trải nghiệm trong môi trường nông thôn. Trong khi, du lịch nông nghiệp là một phần của du lịch nông thôn (hình 1). Sự khác biệt giữa hai loại hình du lịch này có thể thấy rõ qua bảng 1.

Bảng 1. Sự khác nhau giữa loại hình du lịch nông nghiệp và du lịch nông thôn

Đặc điểm	Du lịch nông thôn	Du lịch nông nghiệp
Phạm vi	Phạm vi hoạt động du lịch rộng hơn như du lịch sinh thái, khám phá văn hoá và lịch sử địa phương	Mỗi quan tâm chính là các hoạt động nông nghiệp, thăm quan nông trại/trang trại/vườn, farmstay (lưu trú tại trang trại), trải nghiệm từ nông trại đến bàn ăn

¹⁰ Santosh Kumar Sahoo, Shubham Gaurav and Hiba Meeyo. (2022). Unveiling the contrasts between rural tourism and agro-tourism. Agriallis, Vol.5, Issue 9.

Môi trường nông thôn	Vẻ đẹp tự nhiên, cảnh quan thiên nhiên là các điểm nhấn chính	Cảnh quan nông nghiệp, các thực hành canh tác, chăn nuôi là các điểm nhấn chính
Các hoạt động	Phạm vi các hoạt động rộng gồm đi xe đạp, đi bộ, chạy bộ, thể thao, các sự kiện văn hoá, các tour di sản, tương tác với người dân/cộng đồng địa phương	Các hoạt động liên quan trực tiếp với nông nghiệp như tour tham quan trang trại/nông trại, lưu trú tại trang trại, thu hoạch, chăm sóc động vật, chơi với các con vật
Di sản văn hoá	Khám phá di sản văn hoá, truyền thống, vũ nhạc, dân ca, nghề thủ công, lễ hội địa phương của các cộng đồng nông thôn	Nhấn mạnh chủ yếu vào truyền thống nông nghiệp, kiểu canh tác và lối sống nông thôn
Tác động kinh tế	Đóng góp tài chính, tạo việc làm và tạo thu nhập ở cộng đồng nông thôn	Cung cấp nguồn thu nhập tăng thêm cho những người nông dân và các cộng đồng nông nghiệp
Lưu trú	Cung cấp đa dạng các lựa chọn lưu trú gồm khu nghỉ dưỡng vùng nông thôn, farmstay, nhà nghỉ, khu nghỉ dưỡng sinh thái theo sở thích của khách du lịch	Farmstay là lựa chọn chính cho nhu cầu lưu trú trong trường hợp du lịch nông nghiệp
Ẩm thực	Trải nghiệm hoạt động từ canh tác đến bàn ăn, ẩm thực địa phương, thử món ăn hoặc sản phẩm địa phương và thăm quan chợ địa phương	Trải nghiệm giáo dục tập trung chủ yếu vào các kỹ thuật canh tác trồng trọt, chăn nuôi, các thực hành nông nghiệp bền vững
Mục tiêu giáo dục		

Nguồn: Sahoo và cộng sự (2023)

Từ kết quả tổng hợp các định nghĩa và tài liệu nghiên cứu về du lịch nông nghiệp và du lịch nông thôn cho thấy, giữa du lịch nông nghiệp và du lịch nông thôn có một số đặc điểm chung:

- Hai loại hình đều diễn ra ở môi trường nông thôn.
- Mục tiêu chính là khai thác lợi thế tài nguyên nông thôn để tạo thu nhập.

- Giúp trao đổi/giao lưu văn hoá giữa khách du lịch và các cộng đồng địa phương.

- Hỗ trợ kinh tế địa phương.

- Giúp bảo tồn văn hoá địa phương, di sản, nghệ thuật.

3.2. Các chức năng và nguyên tắc của phát triển du lịch nông nghiệp, nông thôn

3.2.1. Chức năng

- Chức năng văn hoá: bảo tồn di sản văn hoá để đảm bảo an ninh của phong cách sống/lối sống độc đáo, văn hoá và nghệ thuật dân gian của các ngôi làng vùng nông thôn. Du lịch nông thôn cũng giúp cho tạo ra văn hoá nông thôn duy nhất và các tài sản văn hoá vào thúc đẩy du lịch nông thôn.

- Chức năng xã hội: Thiết lập môi trường tiếp xúc giữa người dân đô thị, các ngôi làng vùng nông thôn và các khu vực nông thôn để tăng các mạng lưới xã hội của nông dân, gắn kết nông thôn-đô thị và cải thiện chất lượng sống ở vùng nông thôn.

- Chức năng giáo dục: Cung cấp các cơ hội cho những người dân đô thị học hỏi về nông nghiệp, bao gồm trồng trọt, chăm sóc vật nuôi, cũng như trải nghiệm đời sống nông thôn và đánh giá văn hoá và hệ sinh thái của nó bên trong các cộng đồng địa phương.

- Chức năng trị liệu/chữa lành: Để tạo ra các hoạt động giải trí cho cộng đồng. Điều này cho phép các kết nối chặt chẽ với các cảnh quan tự nhiên và các hệ sinh thái ở vùng nông thôn, làm giảm bớt áp lực công việc hằng ngày và cung cấp sự bình yên cho mọi người khi tham gia du lịch nông thôn.

- Chức năng môi trường: Cải thiện và cập nhật chất lượng môi trường nông thôn. Nó cũng đảm bảo cảnh quan thiên nhiên và các dịch vụ hệ sinh thái, cũng như phát triển quy tắc du lịch trong cộng đồng.

- Chức năng kinh tế: Mở rộng cơ hội việc làm, nâng cao thu nhập, xây dựng thịnh vượng kinh tế nông thôn.

- Chức năng giải trí: cung cấp các không gian công cộng cho các hoạt động giải trí và chuyến du lịch giải trí khu vực nông thôn, tăng trải nghiệm thú vị/tích cực cho du khách.

3.2.2. Những nguyên tắc cơ bản của phát triển du lịch nông nghiệp, nông thôn

Ba nguyên tắc cơ bản cho phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn:

(1) Có sản phẩm cho khách du lịch xem/nhìn: Du lịch nông nghiệp có thể cung cấp cho khách du lịch trải nghiệm đa dạng, bao gồm: ngắm nhìn động thực vật, phong cảnh tự nhiên, hoạt động nông nghiệp, di tích, lối sống cư dân địa phương... Khách du lịch có thể tự xây dựng các hoạt động du lịch nông nghiệp thông qua văn hoá, trang phục, lễ hội và các trò chơi dân gian ở nông thôn...

(2) Có hoạt động cho khách du lịch thực hành, trải nghiệm: Khách du lịch có thể tham gia các hoạt động nông nghiệp và hoạt động phi nông nghiệp như thu hoạch, chế biến và các hoạt động văn hoá.

(3) Có sản phẩm cho khách mua: Khách du lịch có thể mua hàng thủ công mỹ nghệ nông thôn, trang phục, các sản phẩm nông nghiệp tại trang trại/nông trại, vườn, thức ăn được chế biến...

3.3. Một số mô hình, sản phẩm du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn trên thế giới và Việt Nam

Từ các tài liệu nghiên cứu về du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn, có thể nói rằng, mô hình, sản phẩm du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn tương đối đa dạng như mô hình du lịch gắn với trang trại gồm các tour trang trại/nông trại. Các sản phẩm du lịch nông nghiệp gồm tham quan trang trại, nông trại, gia trại, cánh đồng (lúa, ngô, rau, hoa...), xem/quan sát và tham gia vào các hoạt động nông nghiệp, trải nghiệm chăm sóc vật nuôi (trâu, bò, dê, cưỡi ngựa, cưỡi trâu/bò), lưu trú (farmstay, homestay, cắm trại ngoài trời), thưởng thức món ăn địa phương được người nông dân và người lao động địa phương nấu, tham quan chợ nông thôn, và các hoạt động khác liên quan tới canh tác nông nghiệp.

Các chủ thể trong mô hình du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn tương đối đa dạng, phụ thuộc vào bối cảnh phát triển quốc gia, vùng và địa phương. Các chủ thể chính tham gia vào mô hình du lịch nông nghiệp, nông thôn: người nông dân, chủ trang trại, doanh nghiệp nông nghiệp, hợp tác xã (Việt Nam), doanh nghiệp du lịch, chính quyền địa phương.

Bài viết này giới thiệu một cách khái quát ba mô hình du lịch nông nghiệp ở Thái Lan, Indonesia và Việt Nam, tập trung vào các chủ thể tham gia mô hình và các sản phẩm của mô hình.

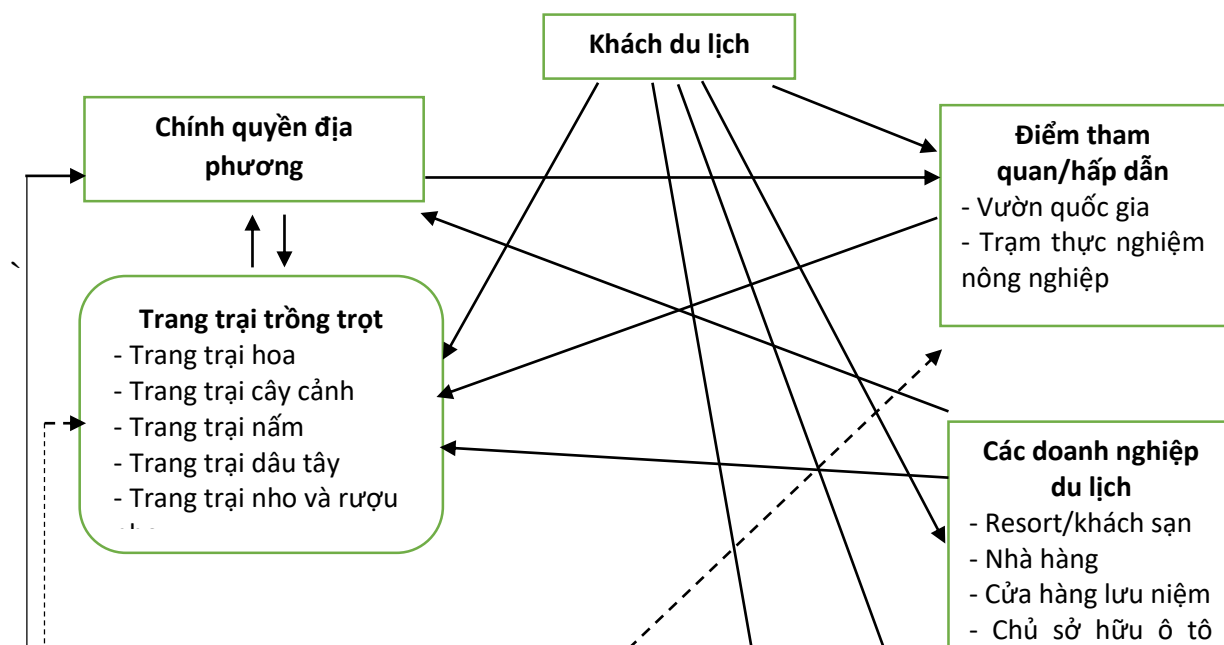
- Mô hình du lịch nông nghiệp ở huyện Phu Ruea, Thái Lan

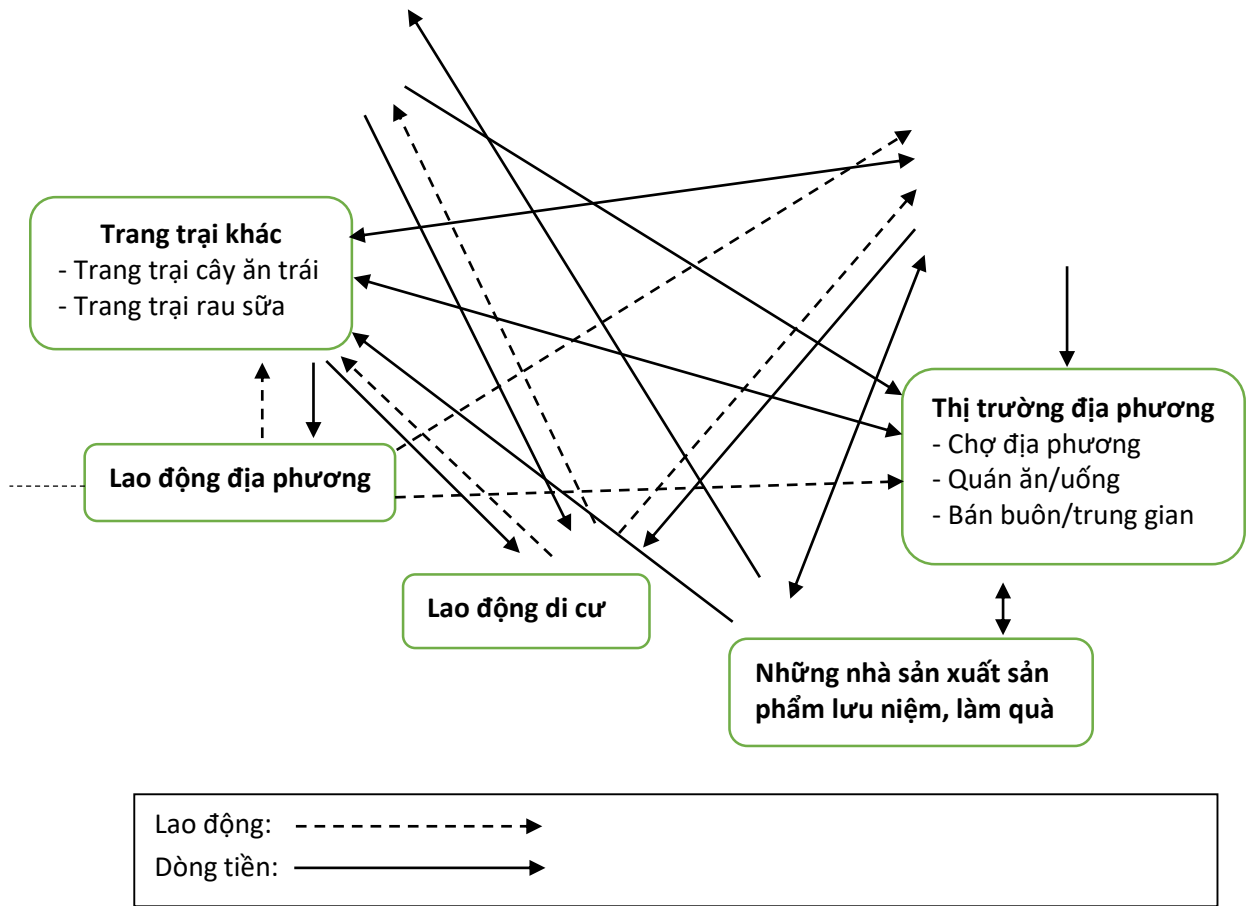
Các chủ thể tham gia vào mô hình: Chính quyền địa phương, khách du lịch, trang trại nông nghiệp, các doanh nghiệp du lịch (khách sạn, nhà hàng, homestay, nhà khách, nhà hàng lưu niệm, cửa hàng cho thuê ô tô), nhà sản xuất hàng lưu niệm phục vụ khách du lịch, lao động địa phương... Trong mô hình, mỗi chủ thể có chức năng và vai trò khác nhau, tương tác với nhau thông qua quy luật cung, cầu trên thị trường du lịch.

Chính quyền địa phương thúc đẩy phát triển du lịch gắn với nông nghiệp thông qua chính sách đầu tư quy hoạch các điểm đến du lịch ở nông thôn (vườn quốc gia, trạm thực nghiệm nông nghiệp), chính sách hỗ trợ cho các trang trại nông nghiệp.

Các trang trại cung cấp các hoạt động tham quan, trải nghiệm cho khách du lịch, tạo ra việc làm thu hút lao động địa phương và lao động di cư, tạo thu nhập và đóng thuế cho nhà nước. Các trang trại cũng cung cấp các sản phẩm nông nghiệp cho khách du lịch, công ty du lịch và thị trường nông nghiệp địa phương và bên ngoài.

Doanh nghiệp du lịch tham gia cung cấp các dịch vụ cho khách du lịch (lưu trú, ăn uống, quà lưu niệm, di chuyển), thu hút nguồn lao động địa phương và du lịch di cư và sử dụng các sản phẩm nông nghiệp để phục vụ khách du lịch.

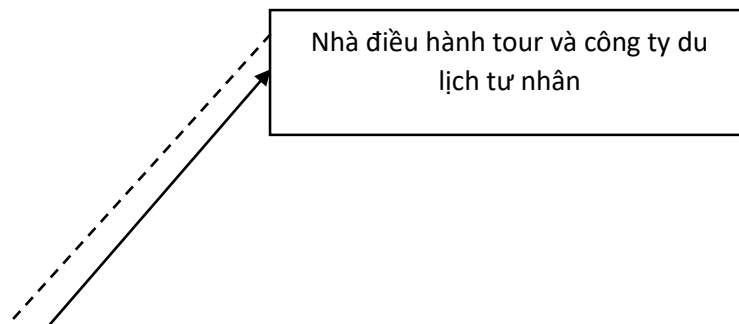

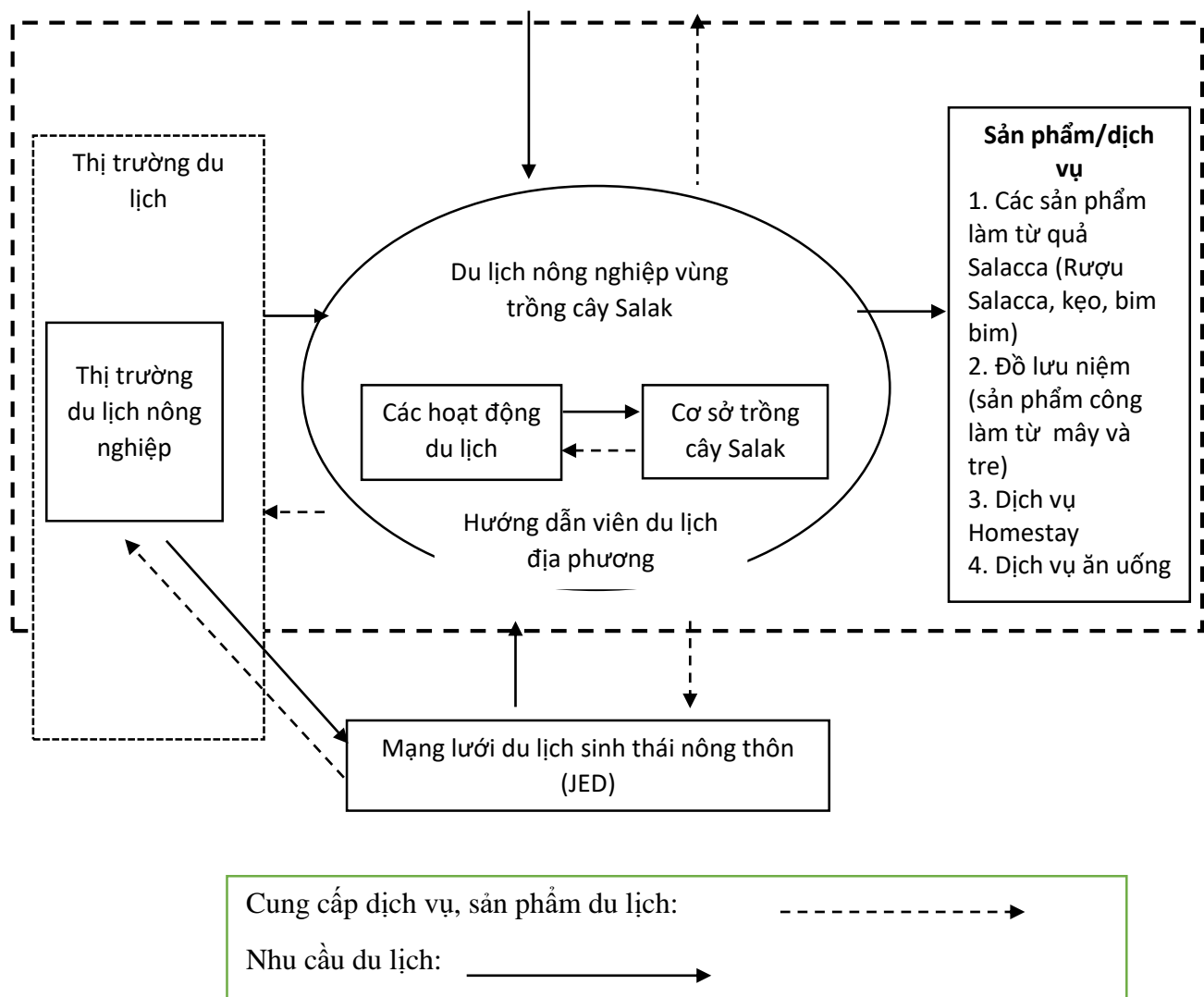
Hình 2: Mô hình hệ thống du lịch nông nghiệp ở huyện Phu Ruea, Thái Lan

- Mô hình du lịch nông nghiệp du lịch dựa vào cộng đồng ở Indonesia

Khác với mô hình dựa vào các trang trại, mô hình du lịch dựa vào cộng đồng ở Indonesia tập trung vào loại hình du lịch nông nghiệp gắn với một loại cây trồng, cây Salacca, cây họ cau dừa, ở nước ta còn gọi là Sa lắc, Mật cật gai móc.

Các chủ thể chính tham gia trong mô hình gồm nhà điều hành tour, công ty du lịch tư nhân, khách du lịch, hướng dẫn viên du lịch, cơ sở trồng cây Salak (nông dân, doanh nghiệp), mạng lưới du lịch sinh thái nông thôn. Các công ty du lịch, nhà điều hành tour, mạng lưới du lịch sinh thái đóng vai trò thiết kế sản phẩm, bán tour, tiếp thị du lịch nông nghiệp. Các cơ sở trồng cây Salak cung cấp hoạt động, sản phẩm du lịch cho khách du lịch gồm hoạt động trải nghiệm cảnh đồng trồng cây Salak, các sản phẩm từ Salak, sản phẩm thủ công, dịch vụ lưu trú (homesay), dịch vụ ăn uống.

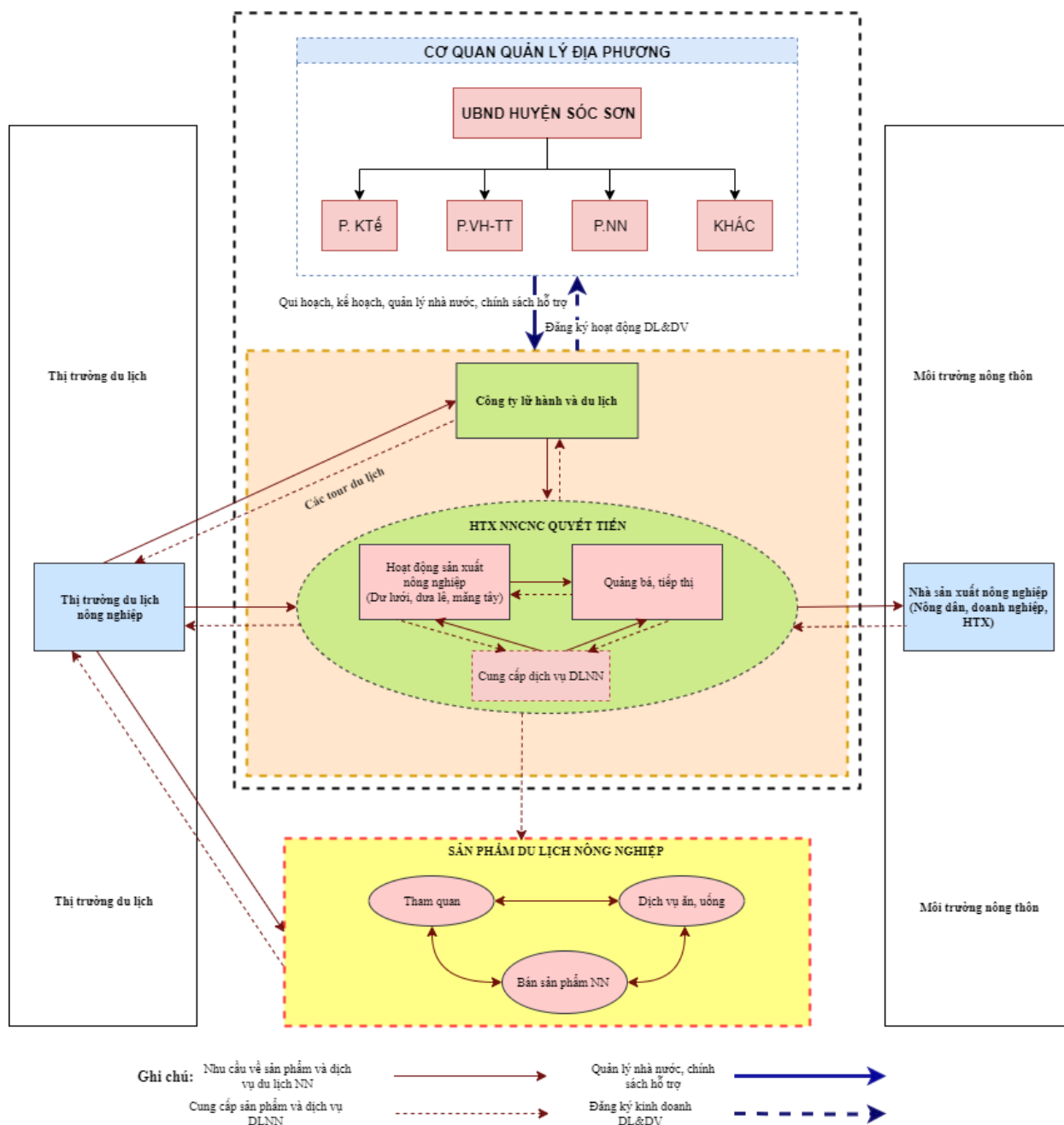
Hình 3: Mô hình du lịch nông nghiệp dựa vào cộng đồng ở Indonesia (Nguồn: Budiasa, I.W., Ambarawati, G.A.A, 2014)¹¹

- Mô hình du lịch nông nghiệp dựa vào HTX nông nghiệp công nghệ cao ở huyện Sóc Sơn

Mô hình HTX NNCNC Quyết Tiến (tên viết tắt QTFarm) ở Thôn Thái Lai, xã Minh Trí, huyện Sóc Sơn, Tp. Hà Nội là mô hình NNCNC đầu tiên ở Sóc Sơn. Mô

¹¹ Budiasa, I.W., Ambarawati, G.A.A (2014), Community based agro-tourism as an innovative integrated farming system development model towards sustainable agriculture and tourism in Bali, Journal of International Society for Southeast Asian Agricultural Sciences.

hình này được một nhóm những tri thức yêu nông nghiệp sạch, muốn cống hiến cho xây dựng thương hiệu nông nghiệp sạch ở Sóc Sơn.

Hình 4. Mô hình du lịch nông nghiệp gắn với HTX nông nghiệp công nghệ cao.
Nguồn: Lê Văn Hà và cộng sự (2021)

Với sự tư vấn, hỗ trợ kỹ thuật trực tiếp từ nhóm VietED, HTX NNCNC Quyết Tiến chính thức được thành lập và đi vào hoạt động từ ngày 23/11/2019. HTX tập trung vào trồng dưa lưới, dưa lê Hàn Quốc, dưa chuột có áp dụng CNC theo qui trình sản xuất nông nghiệp sạch, an toàn (tiêu chuẩn VietGap, GlobalGap), bước đầu thử

nghiệm dịch vụ du lịch gắn với SXNN như tham quan, trải nghiệm trồng trọt, thu hoạch.

3.4. Rào cản và thách thức phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn

Phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn phụ thuộc vào rất nhiều yếu tố khác nhau như tài nguyên du lịch (tài nguyên thiên nhiên, văn hoá, hoạt động nông nghiệp), cơ sở kỹ thuật hạ tầng phục vụ du lịch (điện, nước, giao thông, nhà hàng, khách sạn...), sự tham gia của các chủ thể (người nông dân, doanh nghiệp du lịch, doanh nghiệp nông nghiệp, hợp tác xã nông nghiệp)... Mỗi chủ thể tham gia đều có một mục tiêu, động cơ khác nhau nhưng mục tiêu quan trọng nhất là hiệu quả về mặt kinh tế.

Theo lý thuyết động cơ và các rào cản để phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông nghiệp, nhà cung cấp du lịch nông nghiệp (nông dân, hợp tác xã) thường bị thúc đẩy bởi lợi ích kinh tế có thể đạt được từ việc họ phát triển du lịch và họ phải vượt qua các rào cản như kinh nghiệm trong lĩnh vực du lịch nông nghiệp, thiếu vốn, thiếu nguồn lao động có kỹ năng, thiếu cơ sở hạ tầng phục vụ du lịch nông nghiệp... Theo kinh nghiệm quốc tế và Việt Nam, để thúc đẩy phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn, nhà nước phải có chính sách thúc đẩy để các chủ thể vượt qua rào cản, thách thức ban đầu khi bắt đầu phát triển du lịch như đầu tư cơ sở hạ tầng nông nghiệp, nông thôn, thúc đẩy các liên kết giữa du lịch với nông nghiệp, đào tạo kỹ năng cho người tham gia phát triển du lịch nông nghiệp nông thôn...

4. Tiềm năng và thách thức phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn ở huyện Krông Nô

4.1. Lợi thế phát triển du lịch nông nghiệp - nông thôn

- Có nguồn tài nguyên du lịch dồi dào, độc nhất

+ Krông Nô nằm trong vùng lõi của Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Đắk Nông với nhiều di sản địa chất có giá trị lịch sử địa chất, địa mạo, đa dạng sinh học, lịch sử-khảo cổ, văn hoá ở tầm vóc thế giới như hang động núi lửa (C3, C7, C8, C9, C6.1...), miệng núi lửa (Nâm Ka, Chư Bluk), hồ (Nâm N'Dir); nhiều thắng cảnh, cảnh quan thiên nhiên đẹp như thác bảy tầng (Nâm Nung), thác Dray Sáp, thác Gia Long, sông Krông Nô và nhiều sông, suối.

+ Diện tích đất nông nghiệp lớn và đa dạng: Diện tích đất nông nghiệp chiếm hơn 64% tổng diện tích đất tự nhiên, sản xuất nông nghiệp đa dạng với nhiều loại cây đặc sản giá trị kinh tế cao như gạo ST24, ST25 (trên cánh đồng cổ Aluvi ở Buôn Choah), Cam sành hữu cơ, Quýt ngọt hữu cơ, Bơ núi lửa, Bưởi, Cà phê... Các vùng sản xuất nông nghiệp nằm gần hoặc xung quanh các di sản địa chất.

+ Nền văn hoá đa dạng, đặc sắc với nhiều dân tộc cùng sinh sống (Ê Đê, M'ông, Thái, Tày, Nùng, Dao, Mường, H'Mông, Thổ, Khơ Me, Hoa, Sán Chay,...). Đặc biệt là bản sắc văn hoá của người M'ông và người Ê Đê, hai dân tộc tại chỗ đã sinh sống lâu đời trên mảnh đất Krông Nô. Sự giao lưu, tiếp biến và hoà quyện giữa các sắc thái văn hoá tạo cho huyện tiềm năng phát triển du lịch nông nghiệp, nông thôn.

+ Cảnh quan văn hoá đa dạng: cảnh quan nông nghiệp (cánh đồng lúa, vườn cây ăn quả trên đá núi lửa, nương/rẫy), cảnh quan nông thôn (bon/thôn, kiến trúc nhà ở, lối sống, tôn giáo, tín ngưỡng, phong tục tập quán, không gian thiêng).

4.2. Bất lợi thế phát triển du lịch nông nghiệp, nông thôn

- Cơ sở hạ tầng phục vụ phát triển du lịch còn thiếu, chất lượng thấp và chưa đồng bộ như cơ sở lưu trú, cơ sở dịch vụ ăn uống, giao thông, điều kiện về sinh môi trường, nước sinh hoạt,... đặc biệt là giao thông nông thôn, giao thông kết nối đến các điểm du lịch.

- Chưa xây dựng được quy hoạch, định hướng vùng sản xuất nông nghiệp, mô hình, sản phẩm du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn.

- Chưa xây dựng được cơ chế, chính sách, hướng dẫn để thúc đẩy phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn; chính sách thu hút tham gia của doanh nghiệp du lịch, hợp tác xã và người dân.

- HTX, doanh nghiệp, người nông dân đang khó khăn liên quan đến quy hoạch chuyển sử dụng đất (từ đất sản xuất nông nghiệp sang đất dịch vụ), các chủ thể quản lý (đất rừng, đất nông nghiệp), giấy phép xây dựng.

- Các hộ sản xuất nông nghiệp chủ yếu là hộ nông dân quy mô nhỏ, thiếu vốn, thiếu kiến thức liên quan đến phát triển du lịch.

- Các khái niệm du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn, homestay, farmstay chưa được hiểu, diễn giải, luật hoá một cách rõ ràng dẫn đến những khó khăn trong xây dựng và triển khai chính sách phát triển du lịch nông nghiệp, du lịch nông thôn.

4.3. Cơ hội phát triển du lịch nông nghiệp, nông thôn

- Phát triển du lịch gắn với phát triển nông nghiệp, nông thôn được Đảng và Nhà nước quan tâm, đã ban hành Chương trình phát triển du lịch nông thôn trong xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2021 – 2025¹² với mục tiêu phát triển du lịch gắn với phát huy tiềm năng, lợi thế về nông nghiệp làng nghề, văn hoá và môi trường sinh thái các địa phương...

- Du lịch được xác định là một trong 3 trụ cột đột phá trong quy hoạch phát triển kinh tế, xã hội của tỉnh Đắk Nông, được các cấp, các ngành quan tâm triển khai, chỉ đạo sát sao.

- Nhu cầu thị trường đối với du lịch du lịch nông nghiệp, nông thôn đang tăng cao.

4.4. Thách thức phát triển du lịch nông nghiệp, nông thôn

- Sự cạnh tranh trong phát triển du lịch nông nghiệp, nông thôn giữa các địa phương trong huyện và giữa huyện Krông Nô với các huyện trong tỉnh Đắk Nông và các địa phương ngoài tỉnh đang tăng lên.

- Các xung đột giữa phát triển du lịch với bảo vệ di sản địa chất, giữa phát triển du lịch và bảo vệ rừng, đa dạng sinh học, giữa phát triển du lịch với phát triển du lịch... do phát triển du lịch sẽ làm gia tăng tác động đến tài nguyên, đất rừng.

- Mô hình, sản phẩm nông nghiệp chủ yếu phát triển mang tính tự phát, chưa xây dựng sản phẩm du lịch nông nghiệp, nông thôn gắn với lợi thế tiềm năng của huyện. Nhiều hoạt động du lịch nông nghiệp, nông thôn mới dừng lại ở kinh doanh ẩm thực, bán sản phẩm nông nghiệp, chưa chú trọng đa dạng hoá sản phẩm, các hoạt động du lịch gắn với hoạt động nông nghiệp.

5. Đề xuất mô hình, sản phẩm và giải pháp đẩy mạnh phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn

5.1. Định hướng mô hình và sản phẩm du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn

Phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn là tổ chức, phát triển các hoạt động, dịch vụ du lịch gắn với hoạt động nông nghiệp ở nông thôn. Phát triển du

---

¹² Quyết định số 922/QĐ-Tgg phê duyệt Chương trình phát triển du lịch nông thôn trong xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2021 - 2025

lich gắn với nông nghiệp, nông thôn cũng như loại hình du lịch khác, có thứ cho khách du lịch xem, hoạt động cho khách du lịch trải nghiệm, thử và có cái gì để cho du khách mua về làm quà. Các chủ thể hay các bên tham gia cung cấp sản phẩm, dịch vụ du lịch là những người nông dân, hợp tác xã, chủ cơ sở dịch vụ (lưu trú, ăn uống, thuê phương tiện đi lại).

Trên cơ sở tiềm năng, lợi thế về các tài nguyên du lịch gắn với nông nghiệp, bài viết đề xuất 3 mô hình, sản phẩm du lịch gắn với nông nghiệp: mô hình du lịch dựa vào cộng đồng gắn với cây lúa và cây ăn quả ở khu vực buôn Choah, mô hình du lịch nông nghiệp gắn với cây Cam, Quýt dưới chân núi lửa, mô hình du lịch nông nghiệp gắn với cây Ca cao, Cà phê.

Bảng 2. Mô hình, sản phẩm du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn

Mô hình	Sản phẩm	Tài nguyên du lịch chính	Các dịch vụ tương ứng
Mô hình du lịch dựa vào cộng đồng gắn với cây lúa – cây ăn quả trên cánh đồng dung nham ở khu vực buôn Choah	<ul style="list-style-type: none"> - Tham quan cánh đồng, vườn cây quả, xem người nông dân thực hiện - Tham quan di sản văn hoá, lối sống nông thôn - Trải nghiệm tham gia hoạt động hoạt động nông nghiệp (trồng, gặt lúa, hái quả) - Hoạt động giáo dục gắn với trồng, chăm sóc, thu hoạch, chế biến 	Cánh đồng lúa, cảnh quan thiên nhiên, cảnh quan văn hoá nông thôn	<ul style="list-style-type: none"> - Dịch vụ di chuyển - Hướng dẫn tham quan cánh đồng - Lưu trú, ăn uống - Mua sắm sản vật địa phương (gạo, quả), đồ lưu niệm
Mô hình du lịch nông nghiệp gắn với cây ăn quả (Cam, Quýt) dưới chân núi lửa	<ul style="list-style-type: none"> - Tham quan vườn cam, quýt - Tham quan cơ sở chế biến sản phẩm từ cam, quýt 	Vườn cam, quýt và cảnh quan thiên nhiên xung quanh vườn cam	<ul style="list-style-type: none"> - Dịch vụ đi lại - Lưu trú (hometay, camping) - Ăn, uống - Mua sắm sản phẩm nông nghiệp

	<ul style="list-style-type: none"> - Trải nghiệm hoạt động nông nghiệp (thu hoạch quả) - Thử các sản phẩm nông nghiệp. - Hoạt động giáo dục thông tin, kiến thức trồng, chăm sóc cây Cam, Quýt trên vùng chân núi lửa 		và sản phẩm địa phương
Mô hình du lịch nông nghiệp gắn với cây Ca cao, cà phê	<ul style="list-style-type: none"> - Tham quan cánh đồng, vườn cây quả, xem người nông dân thực hiện - Tham quan hoạt động chế biến ca cao, cà phê - Trải nghiệm tham gia hoạt động hoạt động nông nghiệp (trồng, gặt lúa, hái quả, chế biến) - Thử sản phẩm làm từ Cà phê, Ca cao - Hoạt động giáo dục gắn với tìm hiểu thông tin, kiến thức trồng, chăm sóc cây Ca cao, Cà phê 	Vườn cây Ca cao, cà phê và cảnh quan thiên nhiên, cảnh quan văn hoá	<ul style="list-style-type: none"> - Dịch vụ đi lại - Lưu trú (hometay, camping) - Ăn, uống - Mua sắm các sản phẩm là từ (ca cao, cà phê) và các sản phẩm địa phương khác

5.2. Một số giải pháp thúc đẩy phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn

Phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn trong bối cảnh phát triển của huyện Krông Nô hiện nay vừa có nhiều tiềm năng nhưng cũng đan xen nhiều thách thức, rào cản, cần có những cơ chế chính sách để thúc đẩy khai thác tiềm năng, tháo gỡ những khó khăn, thách thức, rào cản tham gia vào phát triển du lịch của người nông dân, hợp tác xã, doanh nghiệp nông nghiệp, doanh nghiệp du lịch và các bên liên quan khác trong phát triển du lịch. Trên quan điểm nêu trên, bài viết bước đầu đề xuất một số giải pháp:

Trước tiên, Cần xây dựng quy hoạch một số vùng sản xuất nông nghiệp gắn với du lịch nông nghiệp. Đây là cơ sở, tiền đề tổ chức các hoạt động du lịch, hỗ trợ chính sách cho các chủ thể tham gia phát triển du lịch.

Thứ hai, Ưu tiên đầu tư vào cơ sở hạ tầng kỹ thuật phục vụ phát triển du lịch như giao thông, điện, nước... Trong bối cảnh nguồn lực phát triển có hạn, huyện nên lựa chọn đầu tư cho một hoặc hai mô hình du lịch gắn với nông nghiệp có tiềm năng nhất gắn với xây dựng nông thôn mới.

Thứ ba, rào cản lớn nhất đối với phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn là vốn, kiến thức, kinh nghiệm và kỹ năng liên quan đến loại hình du lịch này, do đó, để phá vỡ các rào cản để thúc đẩy người nông dân, hợp tác xã, doanh nghiệp tham gia phát triển du lịch, huyện cần chú trọng xây dựng chính sách ưu đãi liên quan vay vốn phát triển du lịch, đào tạo, tập huấn các kỹ năng phát triển du lịch cho nông dân, hợp tác xã và người dân địa phương.

Thứ tư, cần tháo gỡ những khó khăn liên quan tới chuyển đổi mục đích sử dụng đất nông nghiệp, đất dịch vụ, làm cơ sở cho các hộ nông dân, hợp tác xã tham gia phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn; các vướng mắc liên quan đến cơ sở lưu trú homestay, farmstay.

Thứ năm, phát triển nông nghiệp trên địa bàn huyện chủ yếu ở quy mô hộ gia đình, nhỏ lẻ, số lượng các trang trại nông nghiệp ít. Vì vậy, cần xây dựng cơ chế, chính sách khuyến khích liên kết giữa các hộ nông dân với hộ nông dân, nông dân với hợp tác xã, nông dân với doanh nghiệp để phát triển mô hình du lịch – nông nghiệp.

6. Kết luận

Phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn là một chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước ta đang được triển khai ở nhiều địa phương trên cả nước. Krông Nô là huyện có nhiều tiềm năng phát triển loại hình du lịch này nhờ vị trí nằm trong vùng lõi của công viên địa chất toàn cầu UNESCO Đắk Nông, có nguồn tài nguyên du lịch tự nhiên và văn hoá phong phú, đa dạng. Tuy nhiên, phát triển du lịch, đặc

biệt là loại hình phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn vẫn còn ở dạng tiềm năng hoặc mới manh nha phát triển tự phát ở một số địa phương trên địa bàn huyện. Nguyên nhân của vấn đề này xuất phát từ các yếu tố chủ quan và khách quan như chưa xây dựng vùng quy hoạch nông nghiệp gắn với du lịch nông nghiệp, nông thôn; khó khăn, vướng mắc liên quan đến đất rừng, chuyển đổi đất nông nghiệp sang loại hình đất kinh doanh; vướng mắc liên quan khái niệm hoá, luật hoá và hướng dẫn thực thi, cấp phép xây dựng đối với loại hình lưu trú homestay, farmstay.... Từ kết quả nghiên cứu, bài viết bước đầu xuất một số giải pháp nhằm tháo gỡ những vướng mắc, hạn chế nhằm thúc đẩy quá trình phát triển du lịch gắn với nông nghiệp, nông thôn trên địa bàn huyện Krông Nô.

Tác giả bài viết trân thành cảm ơn UBND huyện Krông Nô, phòng Văn hoá đã mời tham gia hội thảo để chúng tôi có cơ hội chia sẻ, gợi mở một số kết quả nghiên cứu, làm cơ sở cho phát triển du lịch của huyện Krông Nô.

Tài liệu tham khảo

1. Budiasa, I.W., Ambarawati, G.A.A (2014), Community based agro-tourism as an innovative integrated farming system development model towards sustainable agriculture and tourism in Bali, Journal of International Society for Southeast Asian Agricultural Sciences.
2. Bùi Thị Cẩm Tú và cộng sự (2021), Phát triển mô hình du lịch nông nghiệp ở huyện Sóc Sơn, Tp. Hà Nội, Báo cáo kết quả nghiên cứu đề tài cấp cơ sở 2021, Viện Địa lý nhân văn.
3. Christine Tew (2010), Importance of agritourism for agripreneur goal accomplishment,
<https://mospace.umsystem.edu/xmlui/bitstream/handle/10355/8110/research.pdf?sequence=3&isAllowed=y>.
4. Đào Ngọc Cảnh (2018), *Phát triển bền vững DLNN đồng bằng sông Cửu Long*, Kỷ yếu hội nghị khoa học địa lý toàn quốc lần thứ 9, quyển 2, tr. 631-637.
5. Lan N T P, Tiến T A, Châu H N M, DLNN – Từ kinh nghiệm ở một số quốc gia và vùng lãnh thổ trên thế giới đến sự phát triển tại huyện Yeongdong, tỉnh Chungcheong-buk, Hàn Quốc. Sci.Tech.Dev.J – Soc.Sci.Hum; 4(2):365-375.

6. Przeborska L (2005), Classification of agri – tourism/rural tourism SMEs in Poland (on the Example of the Wielkopolska Region).
7. UN Tourism (2023). International Tourism Highlights, 2023 Edition.
8. Zhang XueMing (2011). Research on the Development Strategies of Rural Tourism in Suzhou Based on SWOT Analysis. International Conference on Future Energy, Environment, and Materials.
9. <https://www.fortunebusinessinsights.com/agritourism-market-103297>.
10. <https://www.coherentmarketinsights.com/industry-reports/global-rural-tourism-market>.